

Jaroslav Spurný
& Zdeněk Macháček

NEPOHODLNÝ POLICAJT

 CIPRESS

Nepohodlný policajt

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Jaroslav Spurný, Zdeněk Macháček
Nepohodlný policajt – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

NEPOHODLNÝ
POLICAJT

NEPOHODLNÝ POLICAJT

Jaroslav Spurný
Zdeněk Macháček

OBSAH

PŘEDMLUVA	9
KORPLJAKOV BYDLEL U KOČKŮ	12
JAK JSEM SE STAL VYDĚRAČEM NA ULICI	20 41
DETEKTIV V AKCI	61
RUŠTÍ GANGSTEŘI	72
RUSKO MŮŽE BÝT NEBEZPEČNÉ	99
OD HOLUBŮ JSME BYLI PROKLETÍ	126
RAZIE V BORDELECH	137
NA VÝVĚSCE FBI	155
ROZHOVOR: KDE TI MAFIÁNI JSOU	176
ZÁVĚR 187	
O AUTORECH	190

PŘEDMLUVA

Tato kniha byla původně zamýšlena jako rozhovor s policistou, který v devadesátých letech bojoval proti mafím, hlavně těm, jejichž reprezentanti přicházeli do Československa a posléze do České republiky z postsovětských zemí, zejména z Ruska. Zdeněk Macháček patřil mezi nejvýraznější postavy české policie. Způsob, kterým vnímal rizika organizovaného zločinu v kontextu doby a změn, které přicházely, jak hledal mantinely spravedlnosti a pomáhal hledat nástroje, jak proti mafím a gangům bojovat, byl dost ojedinělý. Detektiv Macháček dělal práci, při níž měl možnost vidět, jak se sofistikovaný zločin začíná prolínat s politikou a jaký vliv má tohle spojení na společnost, která zrovna hledala, jak si poradit s nově nabytou svobodou a jejími možnostmi. Jako policista hledal, jak zabránit sílícímu klientelismu, zločineckým vazbám, které prorůstaly českou společností. Na jeho osudu je pro mne osobně nejsilnější fakt, že byl policejním detektivem, v jehož práci se neodrážela pouze „temnost devadesátek“, ale spíše ta jasnější strana – velké úsilí najít cestu, snaha poradit si, hledat spravedlnost a ukotvovat ji, aby se mohla stát silnou součástí nově vzniklé země a demokracie. Osud Zdeňka Macháčka ukazuje, že když chceme dosáhnout vymahatelnosti práva a spravedlnosti, musíme být ochotni navzájem spolupracovat. A to jak uvnitř hranic naší země, tak i s experty ze zahraničí, v případě Macháčka s policisty a příslušníky zahraničních zpravodajských služeb. Že to bez vzájemné výměny informací, inspirace, zkušeností a pomoci prostě nejde. A pokud se nedaří, tak vítězí zločin a demokracie se deformuje. Představitelé zločinu

sice navzájem mezi sebou soupeří a bojují, ale umějí si také pomáhat, aby se ochránili před spravedlností a systémem hájícím zákony.

Tohle jsem se naučil vnímat v půli devadesátých let, kdy se naše životy, můj a Zdeňka Macháčka, protnulý. Bylo to logické, jako novinář jsem psal o podobných událostech a komplikacích, po nichž on jako detektiv pátral, které se pokusil nasvítit a objasnit. Seznámil nás tehdy můj mladý kolega z Respektu Jindřich Šídlo, který se s Macháčkem náhodou setkal v úvodu devadesátých let, když jako novinářský nováček podával na policii nějaké vysvětlení a zápis dělal tehdy jiný nováček v policejní uniformě – právě Zdeněk Macháček.

Po zásahu Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ) proti ruským mafiánům v restauraci U Holubů v roce 1995, kterému Macháček velel, jsme se začali scházet. Na jedné straně já a Jindřich Šídlo, na druhé Zdeněk Macháček a šéf ÚOOZ Jan Kubice. Vzpomínám si na první schůzku v restauraci, která už dávno neexistuje, byla v domě kousek od Národního divadla. Přišli na ni oba a Macháček měl v ruce podivný obrovský přístroj – první mobilní telefon, který jsme s Jindřichem viděli poprvé na vlastní oči. Ještě si pamatuju, že v prázdné restauraci hrálo rádio – při jejich příchodu zněla píseň Don't cry for me Argentina od Madonny. Madonna a její songy mi byly do té doby ukradené, od té doby ji mám rád. „Macháček prostě uměl měnit svět a lidi v něm,“ komentoval to po letech s přátelskou ironií Jindřich.

Bavili jsme se, jak jinak, o mafích, českém podsvětí a prolínání obojího do české politiky a byznysu. Nemyslete si, že plukovník Kubice, bývalý disident, a kapitán a posléze major Macháček vyprávěli, co právě vyšetřují, a my si to s Jindřichem zapisovali a pak to přepisovali do Respektu. Ta setkání byla takovou terapií. Mluvili jsme o úskalích našich profesí, o tom, jak se to v Česku zase snaží válcovat Rusové, kteří nás donedávna okupovali, a jak se jejich návratu nijak moc vládní a poslancečtí představitelé země, ale ani policisté příliš nebrání.

Při setkáních jsme vypili dost piv, jediný Jindřich se držel na uzdě. Ne že by chtěl, ale měl za úkol si vše pamatovat. Já měl zase úkol co nejvíce s detektivy komunikovat, i za cenu opíjení, protože pak od nich přicházela silná inspirace a dozvěděli jsme se více souvislostí. A Jindřich je nesměl zapomenout. Pak jsme se druhý den – já a Jindřich – pouštěli do pátrání. Ne že bychom psali, co oni chtěli – i kdybychom náhodou měli ten úmysl, tak v Respektu nic takového provést nešlo. Prostě jsme pátrali po svém na základě kontextů, o nichž jsme se od obou mužů dozvěděli. A často jsme objevili věci, které šly hodně mimo práci ÚOOZ.

Se Zdeňkem Macháčkem se znám léta, v posledních třech letech jsme plánovali, že s ním udělám o devadesátkách a jejich vztahu k dnešku knižní rozhovor. V létě 2022 jsme se do toho pustili, ovšem při prepisování nahrávek jsem zjistil, že Macháčkovo strhující vzpomínání nemá smysl přerušovat otázkami, i když při interview padaly. Ty dotazy jsou nakonec zakomponovány do textu, aby čtenáře nerušily. Zpracoval jsem desítky hodin rozhovorů do srozumitelného a kontextového vyprávění, které přerušuji jen odkazy na články (kvůli autorizaci většinou z Respektu), které zasazují vyprávění do dobových souvislostí. Snad kniha ukáže i úmysl, s nímž jsme do rozhovoru šli – předvést, že devadesátky byly opravdu dobou přesahující v mnoha směrech zločiny majitele Discolandu Sylvie Ivana Jonáka nebo orlických vrahů, že byly především hledáním, jak s nabytou svobodou naložit a jaké zábrany vytvořit, aby nemohla být zneužívána, aby její přemíra neublížovala společnosti. Tak si vyprávění užijte.

KORPLJAKOV BYDLEL U KOČKŮ

Seděl jsem v kavárně v centru Prahy a čekal na schůzku s jedním ze svých informátorů. Měl zpoždění, a tak jsem bez většího zájmu pročítal noviny, které ležely na stole. Byl první srpnový týden roku 1999. Vláda měla dovolenou, parlament měl dovolenou a já čekal na rutinní udržovací schůzku s mužem, který mi občas dodal informace o ruských grázlech, kteří se přestěhovali do Česka. Pár jich znal. Měl zpoždění a já v novinách četl o ministru zahraničí Janu Kavanovi. A co jsem četl, bylo směšné. Premiér Miloš Zeman obvinil nedávného Kavanova předchůdce na ministerstvu zahraničí Josefa Zielence, že v době, kdy byl ministrem zahraničí, uplácel z fondů svého ministerstva novináře, aby psali příznivě o něm samotném a o jeho ODS. Kavan slíbil, že k premiérovu prohlášení dodá veřejnosti brzy důkazy, jak to s uplácením médií bylo, ale teď najednou vzkázal, že důkazy bude muset předložit Miloš Zeman. Jasně že Zeman žádné důkazy neměl, prostě něco plácnul jako mnohokrát předtím nebo potom a teď to neuměl prokázat. Komentátor, který o tom v deníku psal, předvídal Miloši Zemanovi po návratu z dovolené horké chvílky. Houby horké chvílky, říkal jsem si, Zeman se vymluví, ten se nějakou lží trápit nebude. Navíc když mu teď kryje záda zásluhou opoziční smlouvy předseda sněmovny Václav Klaus. Klaus vnímá Zielence jako zrádce, který promluvil o černých stranických peněžích... z toho nic nebude. Ani novináři to nedokážou. Proti těm dvěma, Klausovi a Zemanovi, jsou bezmocní, říkal jsem si tehdy.

Myšlenkami jsem se pak vrátil k tomu informátorovi. Měl prý něco k Andreji Korpljakovovi. Dělalí jsme na Korpljakovových aktivitách od roku 1998, možná už dříve, ale do hloubky jsme začali v roce 1998. Poté, co se v pražském hotelu Kleopatra postříleli mezi sebou Rusové a Albánci. Říkám Rusové, Korpljakov žil v Rusku, tam se uchytil, ale byl to, myslím, Arménec. Měl se podle některých výpovědí zúčastnit té hotelové přestřelky a nás to začalo zajímat. Už jsme o něm měli nějaké informace od našich agentů. Spolupracovali jsme na vyšetřování samozřejmě s oddělením vražd policejní správy hlavního města Prahy. Oni byli hlavními pátrači, protože v tom hotelu zůstali dva mrtví, pokud se dobře pamatuji. On to byl spíš bordel než hotel. V každém případě ti dva mrtví představovali oběti vraždy. Byly nějaké ne příliš silné a průkazné indicie, že účastníkem přestřelky a možná i vrahem mohl být Andrej Korpljakov. Oddělení vražd se podařilo zločin objasnit, a ačkoli Korpljakov nebyl v souvislosti s ním nikdy obviněn, nás začal zajímat z pohledu organizovaného zločinu. Dostávali jsme o něm informace, které naznačovaly, že je to jeden z nejvýše postavených členů ruské mafie, který se nějak etabloval v Česku.

Po našem zásahu v restauraci U Holubů v květnu 1995 tady nezbylo moc velkých ruských mafiánů, těch opravdu top, kteří dělali velký byznys a snažili se kamarádit s politiky a někdy jim to i vyšlo. Po zásahu v restauraci U Holubů jsme prakticky všechny vyhostili. Dostali zákaz pobytu na dobu od 13 do 16 let a tady zůstali víceméně pěšáci a nedůležité postavy ruských gangsterských skupin a mafií. Korpljakov se české struktuře ruské mafie po roce 1995 poněkud vymykal. Zastupoval tu zájmy Asociace 21. století, což je jedna z nejvýznamnějších zločineckých organizací bývalého SSSR a pak i Ruska. Josif Kobzon, jeden z jejích hlavních šéfů, byl od devadesátých let dokonce poslancem ruské Státní dumy a v době, když už nastoupil Vladimir Putin, měl podle tamního tisku k ruskému prezidentovi docela blízko. Josif Kobzon byl populární sovětský zpěvák už v osmdesátých letech

a dokázal své popularity využít ke svému finančnímu prospěchu. Byl takovým prototypem celebrity komunistického režimu, která vycházela s režimem a jeho vládci i s podsvětím, propojoval to.

V osmdesátých letech existovala v Sovětském svazu zajímavá symbióza moci. Zkorumpovaná komunistická strana, především její aparátčící, důstojníci armády, nebo dokonce KGB, kryla zločiny sovětských zločinců a mafiánů, různé tunely, vydírání, krádeže starožitností... Fungovalo to k finančnímu i společenskému prospěchu všech zúčastněných. Asociaci pro 21. století založil jistý Otari Kvatrišvili, podle jména Gruzíнец, ale plně etablovaný už v osmdesátých letech minulého století v Moskvě. V osmnácti letech, v roce 1966, byl v Sovětském svazu známým slibným zápasníkem, ale byl odsouzen za znásilnění a skončil ve vězení. V sedmdesátých letech to ale nijak nebránilo tomu, aby se stal trenérem armádního družstva zápasníků a funkcionářem klubu Dynamo Moskva. V osmdesátkách patřil už mezi celebrity, kamarádil se právě s Kobzonem... Moc informací z konce osmdesátek o Kvatrišvilim ani Kobzonovi není, ale ve zmatku perestrojky, pádu Sovětského svazu a zlodějské privatizace majetku různými komunistickými kádry, často manažery státních podniků a lidmi z podsvětí, se oba muži orientovali a ovládli nějaké těžební firmy. Ale hlavně jako celebrity s kontakty drželi ochrannou ruku nad moskevskými kriminálními skupinami – jen namátkou nad Ljubercy, Puškino, Balašichou, Kazaňskou a dalšími. Třeba Balašicha vznikla v počátku osmdesátých let a spojovaly se v ní různé skupiny kriminálníků, kteří se specializovali na krádeže aut, byty, dodávali do Moskvy drogy. Puškino byla postavena podobně jako Balašicha, vyráběla falešný značkový alkohol, její členové pašovali ze Západu elektroniku a drogistické zboží, od parfémů po zubní pasty, kontrolovali dodávky heroinu z Thajska. Otari Kvatrišvili a Asociace vybírali od těchto skupin velké poplatky za ochranu před policií. Kvatrišvili byl v roce 1994 zavražděn představitelem jedné ze skupin, na jejímž vydírání se

podílel... Pamatuju si, že jeho vrah byl dopaden a souzen někdy v roce 2008. Jako nájemný střelec dostal za vraždu Kvatrišviliho auto značky Lada. Otřesná cena za život!

Když Kvatrišviliho zastřelili, vzal Kobzon k sobě Anzora Kikašviliho, dalšího mafiána – bylo to tak, že Kobzon se vždy držel stranou jakékoli aktivity, která mohla být považována za zločin, ale byl tím velkým kontaktem do politiky a ruské ekonomiky. Na zločin měl lidi, a tak Kvatrišviliho vystřídal Kikašvili. Pokud vím, tak se v devadesátkách dostali s Asociací pro 21. století k ohromnému majetku, obchodovali se strategickými surovinami, s hliníkem, dostávali státní zakázky, dělali v reklamě a samozřejmě v zábavním průmyslu, to byla Kobzonova doména. Měli jsme informace, že začali spolupracovat se dvěma největšími ruskými mafiemi devadesátých let, solomonskou, kterou vedl Semjon Mogilevič, a Michajlovovou solncevskou. Obě praly peníze v zahraničí pro průmyslové bossy, oligarchy, politiky i klasické zločince. Sergej Michajlov, to se vyšetřovalo později ve Švýcarsku, pracoval jako šéf solncevské mafie možná i pro rodinu tehdejšího ruského prezidenta Borise Jelcina. Možná mu pral peníze. Kobzonovi dělal ochranku taky zápasník ve volném stylu Mamiašvili. Ten vedl skupinu asi 30–40 strážců, původem sportovců, kteří byli Kobzonovi k dispozici. Na ochranu, na vydírání...

Asociace působila taky v USA, Izraeli, Maďarsku, Rakousku a dalších zemích. S policisty z těchto zemí jsme spolupracovali, dostávali jsme hodně informací o zločincích a oni zase dostávali informace od nás. A k tomuhle všemu patřil Andrej Korpljakov, který se evidentně vypracovával ve velkého mafiánského bosse a jako základnu měl Česko. Prahu.

Jejich spojení jsme ani nemuseli nijak pracně objevovat. Andrej Korpljakov třeba financoval koncert Josifa Kobzona v pražském Hiltonu. To byla taková pocta menšího bosse tomu většímu. Kobzon v tu dobu už vlastnil – už nevím, jestli na své jméno, nebo přes někoho – nějaké

nemovitosti v Karlových Varech. Tam se v půli devadesátých let začala přesunovat určitá smetánka z Ruska, symbióza zločinců, politiků a čerstvých boháčů. A taky lidí z okolí ruských tajných služeb. Velmi zajímavou informací bylo, že v roce 1999 tady Korpljakov hostil syna tehdejšího šéfa SBU, vládní agentury, tedy tajné služby na Ukrajině. V devadesátkách byla řada politických představitelů Ukrajiny napojena na mafie, proruský prezident Leonid Kučma, ten se snažil protizákonně posílit prezidentskou moc, jeho zákonné návrhy mu zamítal tamní ústavní soud, měl podle řady informací taky styky s podsvětím. Později, na přelomu tisíciletí, se zjistilo, že dal s největší pravděpodobností pokyn zabít svého kritika, novináře Georgiho Gongadzeho.

S odstupem času to vypadá přehledně, ale tehdy jsme dost zírali, jaká spojení nám ze získaných informací lezou, kdo s kým se schází, kdo pro koho dělá. Andrej Korpljakov měl dobré kontakty i v Česku. Uváděl jako adresu bydliště místo na rozhraní Smíchova a Košíř, kde stavěl barák – velké sídlo z žuly, která se dovážela z nějakého speciálního lomu. Obrovský palác, který tam stojí dodnes. Vlastně nevím, co se s tím domem pak stalo, komu patří. Tam měl oficiálně hlášený pobyt, ale ve skutečnosti bydlel u rodiny Václava Kočky a byl s klanem kolotočářů, kteří se pohybovali v podsvětí i mezi politiky jako doma, velmi kamarádsky provázaný. To jsme viděli při sledovačkách, někdy poslouchali na odposleších, stejné informace jsme měli i ze zdrojů z podsvětí. A hlavně – s rodinou Kočkových bydlel.

Táta Andreje Korpljakovova byl vysoký agent sovětské KGB, možná Ukrajinec, proto asi ty vazby na SBU. Měli jsme nějaké indície o tom, že otec i syn Korpljakovovi sloužili v Afghánistánu v době, kdy tam byla sovětská armáda, ale nikdy jsme to nezjistili přesně, to prostě v Rusku nešlo. Fakt nevím, jestli je to pravda, ale mladý Korpljakov údajně neměl jedno oko a na jedné nahrávce odposlechu říkal, že to má z Afghánistánu. Ještě si vzpomínám na jednu maličkost... no maličkost... na ÚOOZ jsme mysleli, že nás omejou, když jsme v roce

1999 viděli ve zprávách České televize, jak premiér Miloš Zeman zahajuje pražskou matějskou pouť spolu s Václavem Kočkou, sociálním demokratem a hlavou té rodiny, o kterou jsme při operativním pátrání dost často zakopávali. Necháпали jsme tehdy, proč premiér, který křičí, jak jeho akce Čisté ruce zamává korupcí a zločinem, dělá stafáž muži s pověstí bosse pražského podsvětí, kolotočáři, v jehož okolí i firmách se objevovali lidé, kteří pašovali drogy nebo dost brutálně organizovali prostitutky.

Měli jsme trochu štěstí, že tehdejší zákony byly nastaveny tak, že náš protimafiánský odbor mohl pátrat, sbírat informace, dělat si obrázek, kdo se do Česka šine, a ty informace jsme analyzovali a předávali je nahoru. Dostávali je politici, dostávali popis bezpečnostních rizik, ale myslím, že to nechtěli slyšet. Proč, k tomu se dostanu až později, to bych se tady moc zapletl a jsme pořád v úvodu. Každopádně musím říct, že jsme v devadesátých letech velmi úzce spolupracovali s FBI a s izraelskou policií, protože ti měli prioritní zájem na ruském organizovaném zločinu, na odhalení toho, kdo je kdo. Bylo to logické. Do Izraele emigrovala spousta Rusů s tím, že mají židovské kořeny, ovšem někdy šlo o mafiány, kteří si ty „Jewish“ kořeny pouze koupili. USA zase na počátku devadesátých let hodně podcenily příchod ruského organizovaného zločinu a měly docela málo informací, takže byly vděčné za to, co jsme jim mohli předat.

Takže jsme se celé devadesátky motali v prostoru zločinu, hlavně ruského, a koukali jsme, jak si kriminálníci rozumějí s některými lidmi, kteří měli zastupovat zájmy státu. Měli jsme v podsvětí agenty, hodně lidí. Velká práce je taky sledování prostředí, to znamená, co se děje v objektu, který podezřelí vlastní, okolo objektu, jaká se tam pohybují auta, zapisují se espézetky, pak se prověřuje, komu co patří, zjišťuje se, kdo má jaké firmy, jaké má vazby. Je to práce, kdy se člověk snaží rozkrýt kontext sledovaného mafiánského prostředí nebo společenský a mocenský dosah osoby, kterou sleduje, aby o ní

věděl co nejvíce – s kým se stýká, jaké má obchodní kontakty, jaké má firmy, od koho dostává zakázky, a když od státu, tak za jakých podmínek. V té době jsme se ale snažili odposlechy nasazovat až úplně v tom nejkrajnějším a posledním kroku, když už to nešlo jinak, protože odposlechy mohou být strašně zavádějící.

Šli jsme raději tou tzv. operativně-pátrací činností, detektivní prací. Často jsme využívali výpisy mobilních hovorů. Zjišťovali jsme i četnosti telefonních spojení a pak ustanovili, komu telefon patří. Ale nebyly to klasické odposlechy, kdy někdo sedí na druhé straně, poslouchá ty mraky keců a pak to nějak vyhodnotí. Stavět případy jen na odposleších je špatné, soudy v takovém případě dost často odhalí důkazní nouzi. My jsme to pátrání odhodili, odsledovali, odkecali s informátory. Spousta schůzek po kavárnách, benzínkách, na parkovištích, měli jsme s těmi lidmi přímou osobní zkušenost. Co jsme viděli a slyšeli, bylo autentické, žili jsme to.

Je fakt, že Andrej Korpljakov, o kterém se tu bavíme jako o mafíanovi, nebyl nikdy za nic v Česku odsouzen. Vypadá to, že jsme vlastně neuspěli, ale naše práce byla sbírat informace, vyhodnocovat rizika, vyhodnocovat prostředí. Dost úzce jsme spolupracovali s BIS, ta dělala podobnou práci. Ale mohli jsme tu práci začít, až když jsme měli v ruce nějaký zločin, s nímž byl dotyčný nějak spojený, nemohli jsme jen tak někoho sledovat. Třeba o Korpljakovovi jsme věděli nějakou dobu, ale mohli jsme ho operativně rozpracovat, až když byl podezřelý z vraždy. Potom jsme viděli, že je velký kámoš s mladým Václavem Kočkou, o němž jsme zase věděli, že jede v drogách. Korpljakov byl reprezentant ruského zločinu, tady se to spojovalo a my tušili, že může přijít velký problém, že ten organizovaný zločin z Ruska se snaží v Česku uchytit. Lidé, kteří odešli z KGB, protože tahle tajná služba za Jelcina skomírala a málo platila, zde zakládali firmy. Naráželi jsme na to, že se sem vracejí lidé, co tu sloužili před rokem 1989 v okupační armádě a jejichž nové kšefty byly nějak napojeny na ty osoby z naší

sféry pozornosti. Říkal jsem si, že když už to tady Sověti ovládali jako zločinci, okupanti a agresoři během čtyřiceti let socialismu, nemuseli by se sem zase vracet jako zločinci a znovu tu něco urvat. Ale to bylo soukromé – jako policajt jsem prostě pátral a předával informace kolegům, kteří ty věci vyšetřovali.

Kde skončil Korpljakov, nevím, Kobzon je pár let mrtvý, jejich další společník Oleg Bojko vypadl v Monte Carlu z okna, a když jsem o něm slyšel naposled, tak byl na vozíku... Ale nešlo jen o tyhle lidi. Šlo o Kreml, na nějž oni měli často přímou vazbu. Proč to bylo tak důležité, mi došlo až později. To propojení organizovaného zločinu s lidmi z Kremlu. Ale pár dnů poté, co jsem se sešel s tím informátorem v kavárně – mimochodem, nepamatuji se, o čem jsme se bavili –, se pro mě vše změnilo a já musel začít přemýšlet o jiných věcech.